

Suomen politiikka COVID-19-pandemian aikana.

Kuinka Suomen hallitus huomioi Euroopan komission antamia ohjeita ja suosituksia koronaviruspandemiaan liittyen?

Kandidaatintutkielma

Valtio-oppi

Yhteiskuntatieteiden kandidaatti

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Syksy 2020

Alex-Christian Tapani Stepanoff

Ohjaaja: Vasileios Syros

Sivumäärä: 25

Abstrakti

Koronaviruspandemiaa ja siihen liittyvää politiikkaa on mahdollista tutkia politiikan tutkimuksen teorioiden avulla monen muun poliittisen ilmiön tavoin. Näin ollen tämä pätee myöskin koronaviruspandemiaan liittyvään Euroopan komission sekä Suomen hallituksen politiikkaan ja näiden kahden tahon poliittisiin päätöksiin. Tässä tutkimuksessa sovelletaan monikulttuurisuus tai toisella nimellä tunnettuna multikulturalismi-teoriaa Pasi Saukkosen ajatusten valossa, turvallisuuspolitiikkaa professori Keijo Korhosen ym. ajatusten valossa sekä poikkeustila-teoriaa että suverenisuusoppia teoreetikko Carl Schmittin ajatusten valossa. Lisäksi hyödynnetään Søren Kierkegaardin syvällisiä filosofia ajatuksia poikkeuksesta ja sen luonteesta.

Analyysivaiheessa eli tutkimuksen vaiheessa kaksi olen pyrkinyt selvittämään, kuinka Suomen hallitus on noudattanut päätöksissään Euroopan komission antamia koronavirukseen liittyviä ohjeita ja suosituksia. Tähän kysymykseen vastauksia saatuani pyrin vastaamaan toiseen tutkimuskysymykseeni eli siihen, miksi Suomen hallitus on noudattanut tutkimiani toimia täysin, osittain vai ei lainkaan ja etsimään tälle syvällisempiä perusteluja. Jälkimmäiseen tutkimuskysymykseen vastaaminen syvällisemmin edellyttää väkisin ensin vastaamista ensimmäiseen kysymykseen.

Tutkimukseni avulla tuli ilmi, että Suomen hallituksen koronaviruspolitiikka on ottanut hyvin paljon vaikutteita Euroopan komission ohjeista ja suosituksista, joskin ei absoluuttisesti. Tämä johtuu muun muassa siitä, etteivät kaikki suositukset ja ohjeet ole välttämättä Suomen kannalta relevantteja, sillä mikään valtio ja yhteiskunta ei ole absoluuttisesti samanlainen, johon kaikki Euroopan komission ohjeet ja suositukset olisivat sovellettavissa. Jokaisella valtiolla ja yhteiskunnalla on omat poliittiset painopisteensä. Pohdin Suomen hallituksen toimineen tavallaan juuri siksi, että hallitus on varmasti olettanut heidän toimintatapansa olleen paras mahdollinen koronaviruspandemiasta selviämiseksi ja turvallisuuspoliittisesti kansalaisten turvallisuuden ylläpitämiseksi päätöksentekoaikana. Analyysissä ei ole työn rajallisuuden vuoksi voitu käsitellä kaikkia Euroopan komission ja Suomen hallituksen koronaviruspolitiikan haaroja, mutta tämä tutkimus tarjoaa kuitenkin arvokasta informaatiota siitä, millaista kummankin tahon politiikka on ollut covid-19-pandemian aikana ja millainen kytkös heidän poliittisilla toimillaan on toisiinsa.

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	3
1.1. Tutkimuksen viitekehys ja tutkimusmenetelmä.....	5
1.1.1. Monikulttuurisuus/multikulturalismi -teoria.....	5
1.1.2. Poikkeustilasta Carl Schmittin ajatusten valossa.....	7
1.1.3. Kierkegaardin ajatuksia poikkeuksesta.....	9
1.1.4. Lyhyesti turvallisuuspolitiikasta.....	10
2. Analyysi.....	12
2.1. EU-komission kansanterveys-ohjeistus ja Suomen politiikka.....	12
2.1.1. Rokotteen hankinta eri lääkevalmistajilta.....	12
2.1.2. Suomen hallituksen kanta rokotesopimukseen.....	13
2.2. EU-komission matkustaminen & tavaraliikenne ja Suomen politiikka.....	14
2.2.1. Suomen hallituksen kanta matkustamiseen ja tavaraliikenteeseen liittyen	15
2.3. Euroopan komission talous ja työllisyys -suositukset ja ohjeistukset ja Suomen politiikka.....	17
2.3.1. Suomen hallituksen kanta talous ja työllisyys -suositukseen.....	18
3. Pohdinta.....	20
3.1. Kansanterveys-osio.....	21
3.2. Matkustaminen ja tavaraliikenne -osio.....	22
3.3. Talous ja työllisyys -osio.....	22
3.4. Lopuksi.....	22
3.5. Kiitokset.....	23
4. Viitteet.....	24

1. Johdanto

COVID-19-viruksen aiheuttama koronavirus on myllännyt maailmalla jo lähes vuoden ajan, ja se levisikin pian jo pandemiaksi. Moni taho on joutunut reagoimaan virukseen ja sen nopeaan levinneisyyteen usealla eri tavalla. Euroopan Unioni eli EU on monine toimielimineen antanut COVID-19-pandemiaan liittyen ohjeita ja suosituksia jäsenmailleen liittyen siihen, kuinka heidän mielestään koronavirusta tulisi jäsenmaissa hoitaa. EU:n (2020) sivujen mukaan sen toimielimistä ohjeita ja suosituksia ovat antaneet Euroopan parlamentti, Euroopan unionin neuvosto, Euroopan komissio, Euroopan unionin tuomioistuin, Euroopan keskuspankki, Euroopan tilintarkastustuomioistuin, Euroopan ulkosuhdehallinto, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea, Euroopan alueiden komitea, Euroopan investointipankki, Euroopan investointirahasto sekä Euroopan tietosuojavaltuutettu. Tämän perusteella on helppo huomata, että EU on reagoinut COVID-19-pandemiaan hyvin runsaasti, kun 12 sen toimielimistä on ottanut virukseen kantaa antamalla siihen liittyen sekä ohjeita että suosituksia.

Euroopan Unionin ja sen eri toimielimien verkkosivuja ja tiedotteita seurattessa on helppoa todeta, että ohjeita ja suosituksia on hyvin paljon ja ne liittyvät moneen eri asiaan. Tämän työn rajallisuuden takia olen rajannut kandidaatintutkielmani käsittelemään nimenomaan eräitä Euroopan komission antamista suosituksista ja ohjeista siksi, että niiden käsitteleminen palvelee parhaiten tämänhetkisiä intressejäni sekä niistä saa eniten mielekästä tutkimustietoa. Lisäksi koen, että Euroopan komission koronavirusohjeista ja -suosituksista on tutkimuskirjallisuuteni valossa paljon mielekästä sanottavaa ja eri politiikan teorioita voidaan soveltaa näihin asioihin.

Euroopan komissio koordinoi EU:n yhteisiä toimia koronavirusepidemian¹ torjumiseksi pyrkimällä määrätietoisesti vahvistamaan terveydenhuoltosektoria ja lievittämään epidemian sosioekonomisia vaikutuksia EU:ssa. Lisäksi komissio auttaa EU-maita koordinoimaan kansallisia toimiaan ja tarjoamaan puolueetonta tietoa viruksesta sekä sen leviämisen ehkäisytoimista. Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen on perustanut poliittisen tason koronavirustyöryhmän toimien koordinoimiseksi.

Koronaviruksen aiheuttamassa kriisitilanteessa Euroopan Unionin maat, alueet ja kunnat ovat auttaneet toisiaan ja etenkin eniten apua tarvitsevia on autettu. Rajojen yli tehdään

¹ Euroopan komission sivuilla koronavirukseen viitataan epidemialla, mutta aion itse kirjoittaa siitä kuitenkin pandemiana, koska se on sellaiseksi maailmanlaajuisesti julistettu.

yhteistyötä muun muassa potilaiden toimituksessa, suojavaarustetoimituksissa ja kansalaisten kotiuttamisessa. (Euroopan komissio, 2020).

Euroopan komissio on verkkosivuillaan (2020) jakanut koronavirustoimensa ja -suosituksensa kahdeksaan eri kategoriaan, jotka ovat komission ilmoittamassa järjestyksessä kansanterveys, matkustaminen ja tavaraliikenne, tutkimus ja innovointi, disinformaation torjunta, talous ja työllisyys, kriisinhallinta ja solidaarisuus, digitaali ja hätätilanteen tuki. Lisäksi näiden lopussa on mainittu Euroopan komission toimien yleiskatsaus, joka voidaan toisaalta tulkita myös yhdeksänneksi kategoriaksi. Keskityn näistä kategorioista tutkimaan tämän työn rajallisuuden vuoksi kolmea, jotka ovat kansanterveys, matkustaminen ja tavaraliikenne sekä talous ja työllisyys. Perustelen tätä valintaa siten, että asiaa tutkittuani näistä vaikuttaisi olevan eniten sanottavaa ja löytyy riittävästi tutkimustietoa.

Tämän tutkimuksen tarkoitus ei ole kuitenkaan pelkästään tutkia Euroopan komission koronavirusohjeita ja -suosituksia sellaisinaan, vaan aion tässä tutkimuksessa peilata niitä suomalaisen politiikkaan ja yritän selvittää muutamia esimerkkejä hyväksikäyttäen tämän työn rajallisuuden puitteissa, onko Suomen hallitus noudattanut Euroopan komission antamia koronavirukseen liittyviä ohjeita ja suosituksia. Saatuaani tähän edes jonkinlaisen vastauksen, pyrin pohtimaan, miksi Suomen hallitus on tehnyt tavallaan. Toisin sanoen pyrin selvittämään pohtimalla, miksi joitain Euroopan komission sanelemia ohjeistuksia ja suosituksia X on Suomessa noudatettu täysin, osittain tai ei lainkaan ja mitä perusteluja tälle voisi olla. Poliittisille toimille on kuitenkin aina syynsä.

On relevanttia aluksi todeta, että COVID-19-pandemia on ilmiönä sinänsä vielä hyvin tuore, joten tarvetta sitä suomalaisessa kontekstissa koskevalle tutkimukselle selvästi olisi. Koska kyse on yleisen tiedon mukaan jo pandemiasta, sen voidaan katsoa koskevan erittäin montaa ihmistä maapallolla. Mitä suomalaiseen kontekstiin tulee, on mahdollista havainnoida, että suurin osa COVID-19-pandemiaan liittyvästä informaatiosta välittyy suomalaisille ihmisille valtamedian kautta, merkittävimmistä mainittakoon Yleisradio. Kuitenkaan valtamedia ei informoi aivan kaikesta, mitä pandemiaan liittyy, jonka takia suomen kansalaisista valtaosa voi jäädä jonkin verran pimentoon. Tämän takia aion käsitellä laajemmin tiettyjä Euroopan komission ohjeita ja suosituksia, joita valtamediassa ei välttämättä ole mainittu, jotta voisin antaa jonkinlaisia uusia avaimia koronaviruspandemiaan liittyen. Nykymaailmassa kaikki tieteellinen lisäinformaatio

koronaviruspandemiaan liittyen on varmasti enemmän kuin tervetullutta, koska asiaa ei ole tätä tutkimusta tehdessä tutkittu kovin paljoa.

1.1. Tutkimuksen viitekehys ja tutkimusmenetelmä

Keskityn tässä tutkimuksessa vastaamaan pääosin kahteen kysymykseen. Nämä kysymykset kuuluvat seuraavasti: ”Onko Suomen hallitus noudattanut päätöksissään Euroopan komission antamia käsiteltävänä olevaa kolmea koronavirukseen liittyvää ohjetta ja suositusta?” ja sitten vastaan pohtivaan kysymykseen, että ”Miksi Suomen hallitus on toiminut tavallaan?”.

Aion toteuttaa tämän tutkimuksen tutkimusmenetelmällisesti kvalitatiivisena eli toisin sanottuna laadullisena tutkimuksena, koska se sopii yksinkertaisesti tämän tutkimuksen luonteeseen paremmin. Yritän siis ymmärtää tarkastelemaani ilmiötä siten, että pyrin selvittämään syvällisemmin, miksi Suomen hallitus on toiminut tavallaan saadakseni syvemmän käsityksen Suomen politiikasta COVID-19-pandemian aikana. Sovellan tässä tutkimuksessa Alasuutarin (2012) ajatuksia kvalitatiivisen tutkimuksen luonteesta. Tutkimukseni viitekehukseen liittyen pidän siis havaintojani eräänlaisina johtolankoina, joiden taakse yritän päästä ja joita yritän tulkita. Aineiston olisi oltava sellaista, että sitä voidaan tarkastella monesta näkökulmasta sekä problematisoida. (Alasuutari, 2012, luku 4).² Poliitiikan tutkimuksessa tämä on hyvin mahdollista. Hyödyntämäni teoreettinen tutkimustapa on tässä tutkimuksessa järkevin siinä mielessä, että teorioiden pohjalta voidaan etsiä vastauksia sille, miksi Euroopan komissio ja Suomen hallitus ovat toimineet tavallaan. Ajatuksille on löydettävä kuitenkin jonkinlaista teoreettista pohjaa, sillä pelkkä empiirinen tarkastelu jäisi liian pinnalliseksi eikä antaisi avaimia syvemmälle tulkinnalle.

1.1.1. Monikulttuurisuus/multikulturalismi-teoria

Yhtenä tutkimuksen viitekehystenä aion käyttää monikulttuurisuusteoriaa, sillä se vaikuttaisi sopivan tämän tutkimuksen kontekstiin mainiosti. Aion hyödyntää monikulttuurisuuteen liittyvässä analyysissäni Pasi Saukkosen (2013) *Monikulttuurisuus-*teoksessa julkaisemaa artikkelia ”Monta multikulturalismia”, sillä sen argumentit sopivat hyvin tähän tutkielmaan. Hyödynnän myös Vitikaisen (2014) verkossa kirjoittamia ajatuksia ja argumentteja monikulttuurisen politiikan luonteesta ja ominaisuuksista.

² Viittaan tässä lukuun, koska kyseessä on e-kirja, josta ei löydy sivunumeroita.

Vaikka Suomi omaakin vahvan etnis-kulttuurillisen nationalismin perinteen, se on silti ollut pitkään jo yksi Euroopan monikulttuurisimpia maita. Suomalainen poliittinen monikulttuurisuus on todettu muun muassa kanadalaisten tutkijoiden toteuttamissa multikulturalismin³ vertailevissa analyyseissa, joita on tehty vuosina 1980, 2000 ja 2010. Suomessa on kaksi virallista kansalliskieltä huolimatta siitä, ettei Suomi ole liittovaltio. Yleensä kaksi- tai monikielisissä valtioissa, esimerkiksi Belgiassa, Sveitsissä ja Kanadassa useimmat osavaltiot ovat yksikielisiä. Manner-Suomi on kokonaan virallisesti kaksikielinen, minkä lisäksi saamen kieli omaa virallisen kielen aseman saamelaisten kotiseutualueella. Suomessa ei ole ollut 1800-luvun puolivälin jälkeen myöskään varsinaista valtionkirkkoa, vaikka Suomen evankelis-luterilainen kirkko on omannutkin niin sanotun kansankirkon aseman pitkään, omaten lisäksi oman lainsäädäntönsä ja verotusoikeutensa. Suomi on ratifioinut Euroopan neuvoston kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen sekä alueellisia tai vähemmistökieliä koskevan Eurooppalaisen peruskirjan, ja näiden sopimusten avulla seurataan aiemmin mainittujen vähemmistöryhmien ja niiden kielten kehitystä. (Saukkonen, 2013, s. 80-81).

Saukkonen (2013) tekee myös loistavan kiteytyksen Malikin (2013) ajatuksista, että kun yhteiskunnassa puhutaan eri kieliä, tunnustetaan eri uskontoja, ylläpidetään erilaisia tapoja, arvoja ja traditioita sekä erilaisia käsityksiä hyvästä elämästä, puhutaan monikulttuurisesta yhteiskunnasta.

Vitikainen (2014) puolestaan antaa hyvin järkeviä ajatuksia monikulttuurisen politiikan luonteesta. Monikulttuurinen politiikka voi laajasti ymmärrettynä viitata mihin tahansa valtion tai jonkin muun institutionaalisen, kansallisen tai kansainvälisen toimijan harjoittamaan politiikkaan, jonka pyrkimys on säädellä kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan toimintaa. Poliittikkana se pyrkii löytämään yhteisiä pelisääntöjä yhteiskunnassa, joka on monikulttuurinen. Nämä pelisäännöt voivat tarkoittaa yksilöiden identtistä kohtelua heidän kulttuurisesta taustastaan riippumatta. (Vitikainen, 2014).

Nämä argumentit tukevat hyvin sitä, miksi monikulttuurisuus on järkevää ottaa teoreettiseksi viitekehikseksi tutkittaessa Suomen hallituksen koronavirukseen tekemiä päätöksiä ja ovatko ne noudattaneet Euroopan komission ohjeita ja suosituksia. Lisäksi näiden avulla on helppoa tutkia monikulttuurisuuden valossa, miksi hallitus on toiminut

³ Englanninkielinen termi ”multiculturalism” on suomennettu sekä multikulturalismiksi että monikulttuurisuudeksi, ks. (Malik ym., 2013, s. 89).

tavallaan. Ensinnäkin Saukkosen (2013) argumenttien valossa on mahdotonta väittää, etteikö Suomen yhteiskunta ole monikulttuurinen. Se on yleistä tietoa, että Suomessa on useiden kulttuureiden edustajia, kuten suomenruotsalaisia, venäläisiä, saamelaisia ja niin edelleen. Suomen virallinen kaksikielisyys ja varsinaisen valtionkirjon puuttuminen puhuvat osaltaan myös monikulttuurisuuden puolesta. Yleisesti ottaen hallituksen päätökset koronavirukseen liittyen koskevat kaikkia, jotka asuvat Suomen rajojen sisäpuolella. Olisi erittäin absurdia väittää, että Suomen hallituksen antamat koronavirusohjeet ja -suositukset eivät koskisi Suomessa jotakin tiettyä ihmisryhmää, esimerkiksi joiden kieli, uskonto, arvot ja normit sekä käsitykset olisivat erilaisia. Luonnollisesti näin ei ole, vaan hallituksen käsitykset koskevat kaikkia Suomen valtion rajojen sisällä olevia huolimatta siitä, mitä kulttuuria he edustavat. Mukailen ja sovellan näin ollen Vitikaisen (2014) sanoja, että Suomen hallituksen koronavirukseen liittyvät päätökset koskevat kaikkia Suomen valtion rajojen sisällä olevia ihmisiä identtisesti heidän kulttuurisesta taustastaan riippumatta. Näiden seikkojen takia monikulttuurisuusteoriaa on mielekästä soveltaa tässä tutkielmassa, sillä Suomen hallituksen koronaviruspandemiaan liittyvät päätökset ovat aiempien argumenttien perusteella automaattisesti siihen liittyviä.

1.1.2. Poikkeustilasta Carl Schmittin ajatusten valossa

Toisena teoreettisena viitekehystenä aion soveltaa teoreetikko Carl Schmittin ajatuksia poikkeustilasta, joita ilmenee hänen julkaisemissaan teoksissa *Poliittinen teologia: neljä lukua suvereenisuudesta* ja *Poliittisen käsite*. COVID-19-pandemiaa voidaan varmasti pitää poikkeustilana, joten Schmittin (1997, 2015) ajatukset poikkeustilasta ovat mielekkäitä sovellettavia käsiteltävässä tutkimusaiheessani. Carl Schmitt oli siis saksalainen teoreetikko, joka käsitteli teoksissaan muun muassa poikkeustilaa.

Aloitetaan ensimmäiseksi mainitun teoksen ajatuksista. Päätöksenteko poikkeuksesta on päätöksentekoa sanan varsinaisessa merkityksessä, ja se on yhteydessä suvereenisuuteen. On huomioitava, että yleinen normi, joka ilmenee tavallisesti pätevässä oikeuslauseessa, ei voi koskaan kattaa absoluuttista poikkeusta eikä siksi voi myöskään jännöksettömästi perustella päätöstä siitä, että kyseessä on aito poikkeustapaus. (Schmitt, 1997, s. 49). Poikkeustapaus, jota voimassa olevassa oikeusjärjestyksessä ei ole määritetty, on mahdollista nimetä korkeintaan äärimmäiseksi hätätapaukseksi, kuten valtion olemassaolon vaarantumiseksi tai joksikin muuksi sen kaltaiseksi asiaksi, muttei sitä voida määrittää todellisena asiantilana. Suvereeni taho päättää, onko kyseessä hätätapaus ja mitä

sen selvittämiseksi tulee tehdä. (Schmitt, 1997, s. 50-51). Schmitt (1997, s. 56) tekee mielenkiintoisen havainnon, että poikkeustila on muuta kuin anarkia ja kaaos, joten siinä vallitsee juridisessa mielessä järjestys, joka ei ole kuitenkaan oikeusjärjestys. Poikkeus on subsudoimatonta, koska se karkaa yleiseltä määrittelyneisyydeltä, mutta samalla se paljastaa erityisen juridisen muotoelementin eli päätöksen absoluuttisessa puhtaudessaan. Absoluuttisessa muodossaan poikkeustapaus on esillä vasta silloin, kun täytyy luoda tilanne, jossa oikeuslauseet voivat olla voimassa. Jokainen normi edellyttää nimittäin normaaleja elinolosuhteita, joiden asiantilaan sitä tulee soveltaa ja jotka se alistaa normatiiviseen sääntelyynsä. Kaikki oikeus on loppujen lopuksi tilanneoikeutta. (Schmitt, 1997, s. 57-58). *Poliittisen käsite* -teoksessaan Schmitt (2015) toteaa, että poikkeustapauksesta päättäminenkin kuuluu aina suvereenille poliittiselle ykseydelle. Poliittinen kykenee saamaan voimansa monelta inhimillisen elämän alueelta, ja poliittisen motiivit voivat olla uskonnollista, kansallista, taloudellista tai jotain toista lajia, ja ne voivat eri aikoina saada aikaan erilaisia yhteenliittymiä ja erotteluja. Nämä alueet alistetaan poliittisen tilanteen täysin uusille ja omanlaisilleen ehdoille ja seuraamuksille, jotka ovat edellä mainituista lähtökohdista katsottuna hyvin epäjohdonmukaisia tai irrationaalisia. Ryhmittely pysyy kuitenkin aina poliittisena, koska se suuntautuu kohti tositilannetta. Tämän ryhmittelyn seurauksena poliittinen ykseys on aina määrävä ykseys ja suvereeni. (Schmitt, 2015, s. 43-44). Suvereeni valtio Schmittin (2015) mukaan laittaa kansalaisensa suostumaan pakkotoimiin, jotka poikkeustilasta seuraavat.

Kun Carl Schmittin ajatuksia pohtii, voi todeta, että niistä saa hyvin teoreettista viitekehystä tähän tutkielmaan. Ensinnäkin koronavirukseen liittyviä suvereenia päätöksiä tekevä taho Suomessa on selvästi Suomen hallitus, joka toiminee myös eräänlaisena poliittisena ykseytenä. COVID-19-pandemiaa voidaan pitää poikkeustapauksena, johon Suomen suvereeni taho eli hallitus on ottanut kantaa sitä koskevilla päätöksillään. Koronavirusta voitaneen pitää Schmittin mainitsemana äärimmäisenä hätätapauksena, koska se on haitaksi ihmisten fyysiselle, psyykkiselle ja henkisellekin terveydelle. Suomen suvereeni hallitus on periaatteessa määrittänyt koronaviruspandemian äärimmäiseksi hätätapaukseksi ja tehnyt päätöksiä, kuinka sitä torjutaan ja kuinka siitä päästään eroon. Tämä on näkynyt tilapäisinä, joskus radikaaleinakin muutoksina Suomen yhteiskunnassa. Lisäksi on huomattavissa, että Suomen hallitus on soveltanut koronaviruspandemiaan liittyviä säädöksiään ihmisten normaaleihin elinolosuhteisiin, ja joutunut toistaiseksi määrittelemättömäksi ajaksi muuttamaan niitä. On myös mielenkiintoista soveltaa ajatusta

liittyen suvereenin valtion kykeneväisyyteen ja sen yhteyttä kansalaisten toimintaan poikkeustilanteessa. Schmittin ajatuksia poikkeustilasta voidaan helposti näin ollen soveltaa myös tänäkin päivänä tässäkin tutkimuksessa.

1.1.3. Kierkegaardin ajatuksia poikkeuksesta

Kun Carl Schmitt käsittelee poikkeustilaa, hän viittaa yhdessä kohti protestanttisen teologi Soren Kierkegaardin ajatuksiin poikkeuksesta, jotka tulevat ilmi teoksessa *Repetition and Philosophical Crumbs*. Ajattelin itse tämän myötä tutustua myös kyseiseen teokseen.

Kierkegaardin ajatukset ovat järkeviä sovellettavia siksi, koska ne käsittelevät poikkeusta tilana hyvin syvällisesti, joten on järkevää ottaa niitä sovellettaviksi myös tähän työhön. Kierkegaardin käsitykset ovat melko filosofisia, mutta joka tapauksessa ne ovat järkeviä sovellettavia myös tässä työssä, koska Kierkegaard käsittelee poikkeusta hyvin kattavasti. Tässä työssä pureudutaan poikkeukseen kuitenkin aika syvällisellä tasolla, joten tarvetta poikkeukseen itseensä liittyville teorioille on.

Poikkeus ottaa kiinni universaalista eli yleisestä ja selittää sen siinä missä itsensäkin. Jotta yleistä voidaan käsitellä oikein, tulee käsitellä todellista poikkeusta, koska todellinen poikkeus tuo esiin kaiken paljon selvemmin kuin yleinen. Pitkän päälle yleiseen voidaan kyllästyä ja todeta, että poikkeuksia on olemassa. Jos poikkeuksia ei voida selittää, ei voida selittää yleistäkään. Tavallisesti tätä ongelmaa ei huomata, koska yleistä tavataan ajatella pinnallisesti eikä syvällisen intohimoisesti. Tämän eli poikkeuksen ajattelemisen seuraamuksena syntyvät uudet arvojärjestykset. (Kierkegaard, 2009, s. 78-79).⁴

Koronaviruksen tuomaa poikkeustilaa voitaneen pitää jokseenkin kummallisena, koska tällaisiin tilanteisiin ei ole Suomessa aikaisemmin totuttu. Suomen niin sanottu yleinen aika, eli koronavirusta ja sen tuomia poikkeuksia edeltävä aika, taas on otettu annettuna eikä sitä ole kyseenalaistettu. Harva tuskin osasi odottaa, millaisia asioita koronavirus tuo tullessaan rantautuessaan Suomeen. Kierkegaardin (2009) argumentit ovatkin hyvin relevantteja tässä tutkimuksessa, koska tarvitaan väkisinkin teoreettista pohjaa sille, mitä poikkeus teoriassa on, jotta sitä voidaan käsitellä syvällisellä tasolla eikä käsittely jää liian pinnalliseksi.

⁴ Schmitt (1997, s. 60) itse tekee samankaltaisen viittauksen Kierkegaardin ajatuksiin, mutta halusin lukea poikkeuksesta Kierkegaardin alkuperäisestä teoksesta myös itse saadakseni tuotua tässä työssä enemmän esiin poikkeuksen ja poikkeustilan teoreettista olemusta.

1.1.4. Lyhyesti turvallisuuspolitiikasta

Koronaviruspandemiaa tutkiessa on hyvä ottaa tähän tutkielmaan vielä ajatuksia turvallisuuspolitiikasta, koska sekä EU:n että Suomen hallituksen päätösten tavoitteina on ollut yleensä taata kansalaisten turvallisuus, mikä liittyy tunnetusti olennaisesti turvallisuuspolitiikkaan. *Turvallisuuspolitiikka ja sen tutkiminen* -teos (1975) antaa hyvin ajatuksia turvallisuuspolitiikan ominaisuuksista ja luonteesta eri artikkeleidensa valossa.

Everstiluutnantti Helge Seppälä (1975, s. 11) tekee hyvän havainnon, että turvallisuuspolitiikalla ei ole toistaiseksi yleispätevää yksiselitteistä määritelmää.

Turvallisuuspolitiikkaa käsitteenä tutkinut ruotsalainen politiikan tutkija Nils Andrén toteaa turvallisuuspolitiikan olevan yhdistelmä kaikista niistä toimista, joita suoritetaan ulkopoliittisella, sisäpoliittisella ja taloudellisella alalla sen turvaamiseksi, että asetetut kansalliset päämäärät voidaan saavuttaa silloinkin, kun kansakunta on ulkoisen uhan alainen. Tämän ja erään muidenkin Ruotsissa esitettyjen määritelmien perusteella on todettavissa niiden konfliktin tai sodan ennaltaehkäisevä luonne. Usein puhutaan pelkästään uhasta. On vielä todettava, että Suomen turvallisuuspolitiikan painotus on ulkopoliitikassa. (Seppälä, 1975, s. 12-13).

Professori Keijo Korhonen käsittelee myös turvallisuuspolitiikkaa (1975) artikkelissaan. Hänen ajatuksistaan löytyy samankaltaisuuksia Seppälän kanssa. Korhonen (1975) toteaaakin, että turvallisuuspolitiikkaa tutkiessa tulee lähteä liikkeelle ulkopoliitikasta, joka on sama kuin valtion ulkosuhteiden kokonaisuus. Se voidaan taas jakaa moneen eri tehtäväalaan. Ulkopoliitikalla on tehtävänänsä turvallisuuspolitiikka, ulkomaankauppa, kansainvälinen taloudellinen politiikka, kulttuuripolitiikka, konsuliasiat ja muut vastaavat. Muitakin tehtäväaloja on mahdollista löytää. Turvallisuuspoliittinen ajattelu on läheisessä yhteydessä tilanearviointiin, joka Suomessa esiintyy kansainvälisestä kehityksestä ja erityisesti Euroopassa. (Korhonen, 1975, s. 26, 42).

Juhani Mylly (1975) toteaa myös järkeviä kommentteja turvallisuuspolitiikasta. Turvallisuuspolitiikan käsitettä on vaikea lähestyä määritelmällisesti. Valtion koosta, geopoliittisesta sijainnista, historiallisesta tilanteesta, traditioista ym. johtuen sille on annettu hyvinkin erilainen sisältö. Tämä on näkynyt turvallisuuspolitiikan tavoitteiden, keinojen ja käytännön toimenpiteiden määrittelyssä. Yleisimmät tavoitteet kuten pyrkimykset säilyttää valtiollinen itsenäisyys sekä turvata kansalaisten fyysinen olemassaolo kuuluvat kuitenkin jokaisen valtion turvallisuuspolitiikkaan oikeastaan jo

siksi, että se toimii nimenomaan valtiona eikä jonakin muuna. Suomen valtion turvallisuuspolitiikkaa käsitteenä on helppo lähestyä, koska Suomen valtion turvallisuuspolitiikka liittyy konkreettisen valtion viranomaisten turvallisuuspoliittisiin toimenpiteisiin. (Mylly, 1975, s. 45-46). Heikki Leimu taas (1975) toteaa vielä lyhyesti, että turvallisuuspolitiikkaa tutkiessa on hyvä katsoa, mitä turvallisuus on. Hyvin yleisesti turvallisuuden voidaan katsoa olevan tila, jossa kansalaiset ovat mahdollisimman suojattuja poliittisilta, sosiaalisilta, psyykkisiltä ja fyysisiltä riskeiltä. (Leimu, 1975, s. 62).

Edellä olevasta saa hyvin argumentteja, miksi tässä tutkimuksessa on tarpeellista soveltaa myöskin ajatuksia turvallisuuspolitiikasta. Ensinnäkin koronavirusta voidaan pitää Seppälän (1975) mainitsemana ulkoisena uhkana, jonka aikana Suomen hallitus pyrkii silti saavuttamaan tavoitteitaan. Korhosen (1975) ajatukset ulkopoliitikasta ovat sovellettavissa hyvin EU:n ja Suomen yhteistyöhön. Myllyn (1975) ajatuksia hyväksikäyttäen taas voidaan todeta, että Suomen hallituksen koronaviruspäätöksillä pyritään loppupelissä turvaamaan kansalaisten fyysinen olemassaolo, koska koronavirus on uhka kansalaisten fyysiselle terveydelle. Leimun (1975) ajatuksista saadaan irti se, että turvallisuuteen liittyy myös kansalaisten suojaaminen pandemioilta.

2. Analyysi

2.1. EU-komission kansanterveys-ohjeistus ja Suomen politiikka

2.1.1. Rokotteen hankinta eri lääkevalmistajilta

Tällä hetkellä Euroopan komissio on neuvotellut kuuden eri lääkefirman kanssa COVID-19-rokotteen ostamisesta. Ensin Euroopan komissio teki ensimmäisen rokotehankintasopimuksen AstraZeneca-nimisen lääkeyhtiön kanssa mahdollisen koronarokotteen ostosta 14.8.2020. Sopimus mahdollistaa rokote-erien lahjoittamisen tai ohjaamisen edelleen muihin Euroopan maihin tai matalan ja keskitulotason maihin. Komissio virallisti sopimuksen 27.8.2020, jolloin sopimukset molemmat osapuolet, sekä Euroopan komissio että lääkeyhtiö AstraZeneca allekirjoittivat sopimuksen virallisesti. Sopimuksessa todetaan, että Euroopan komissiolla on järjestely 300 miljoonan rokoteannoksen ostamiseksi EU-maiden puolesta rokotteen osoittautuessa turvalliseksi ja tehokkaaksi COVID-19-tautia vastaan. Sopimus sisältää myös mahdollisuuden 100 miljoonan lisäerän ostoon. Sopimuksen rahoitus tulee hätätilan tukivälineestä. (Euroopan komissio, 2020). Euroopan komission AstraZenecan kanssa tekemä sopimus ei ollut ainoa EU:n tekemä, vaan rokotehankinnoista sovittiin myös muiden lääkefirmojen kanssa.

Euroopan komissio sai 9.9.2020 päätökseen neuvottelut BioNTech-Pfizer-lääkeyhtiön kanssa käydyt alustavat neuvottelut COVID-19-rokotteen ostamisesta. Sopimuksen lähtökohta on se, että komissiolla olisi järjestely 200 miljoonan rokotteen ostamiseksi EU-maiden puolesta rokotteen osoittautuessa turvalliseksi ja tehokkaaksi COVID-19-tautia vastaan. Sopimus mahdollistaa myös 100 miljoonan lisäerän ostamisoikeuden myöhemmässä vaiheessa. Tämä kyseinen sopimus antaisi kaikille EU-maille mahdollisuuden rokotteen ostamiseen, rokote-erien uudelleenohjaamiseen eri Euroopan maihin sekä lahjoittaa sitä matalan ja keskitulotason maille. (Euroopan komissio, 2020).

Euroopan komissio virallisti myös Sanofi-GSK:n kanssa tehdyn rokotesopimuksen 18.9.2020, jolloin rokotesopimus edellä mainitun yhtiön kanssa virallisesti allekirjoitettiin. Sanofi-GSK:n rokotteen turvallisuuden ja tehon koronavirusta vastaan varmistuttua, EU-maat pystyvät ostamaan sopimuksen mukaan 300 miljoonaa rokoteannosta. Lisäksi mailla on mahdollisuus lahjoittaa näitä annoksia matalan ja keskitason maihin. (Euroopan komissio, 2020.)

Moderna-lääkeyhtiön kanssa Euroopan komissio taas kävi alustavat neuvottelut 24.8.2020. Rokotteen osoittautuessa turvalliseksi, komissiolla olisi oikeus ostaa kyseistä rokotetta Modernalta 80 miljoonaa kappaletta EU-maiden puolesta. Jos sopimus Modernan kanssa saadaan aikaiseksi, EU-maat pystyvät sekä ostamaan rokotetta että lahjoittaa sitä matalan ja keskitulotason maihin ja uudelleenohjata eriä Euroopan maihin. (Euroopan komissio, 2020.)

Euroopan komissio saattoi päätökseen 20.8.2020 neuvottelut CureVac-lääkeyhtiön kanssa mahdollisen COVID-19 rokotteen ostosta. CureVacin kanssa tehty sopimus antaisi EU-maille mahdollisuuden ostaa rokotetta sekä lahjoittaa sitä matalan ja keskitulotason maille tai ohjata eriä edelleen Euroopan maihin. Sopimuksen mukaan Euroopan komissio voisi ostaa 225 miljoonaa kappaletta kyseistä rokotetta EU-maiden puolesta rokotteen osoittautuessa turvalliseksi ja tehokkaaksi. (Euroopan komissio, 2020.)

Euroopan komissio on käynyt vielä neuvotteluja kuudennen lääkefirman eli Johnson & Johnson -lääkeyhtiön kanssa mahdollisen koronavirusrokotteen ostamisesta. Yhtiön kanssa on neuvoteltu, että sopimuksen avulla pystyttäisiin ostamaan 200 miljoonaa rokotetta ja lisäksi sopimus mahdollistaisi myös 200 miljoonan lisärokotteen ostamisen rokotteen osoittautuessa sekä turvalliseksi että tehokkaaksi. Tämä sopimus antaisi myös EU-maille mahdollisuuden ostaa rokotetta, lahjoittaa sitä ja kohdentaa rokotetoimituksia edelleen alhaisen tulotason ja keskitason maihin. (Euroopan komissio, 2020.)

2.1.2. Suomen hallituksen kanta rokotesopimukseen

Suomen hallitus otti hyvin pikaisesti kantaa (2020) Euroopan komission julkistettua ensimmäisen rokotesopimukseen 21.8.2020. Kantaa otettiin seitsemän päivää sen jälkeen, kun Euroopan komissio julkisti sopimuksen AstraZeneca-lääkeyhtiön kanssa 14.8.2020. Suomen hallitus (2020) on päättänyt, että Suomi tulee olemaan jatkossa mukana sopimuksessa liittyen Euroopan komission rokotehankintoihin koronavirusrokotteen saamiseksi, ja tämä kanta ilmoitettiin Euroopan komissiolle 21.8.2020. Hallitus argumentoi, että Suomen tavoite on suojata rokotteella koko väestönsä, kun rokotetta on saatavilla. Rokotteiden käytöstä tosin päätetään erikseen, kun eri yhtiöiden kanssa sovittujen lääkkeiden tehokkuus ja turvallisuus on arvioitu ja kukin rokote on saanut myyntiluvan Euroopassa. Alustavasti todetaan myös, että Suomi varautuu liittymään muihinkin Euroopan komission tulevaisuudessa neuvottelemiin rokotesopimuksiin eri lääkevalmistajien kanssa, jotta saadaan eri teknologisia ratkaisuja hyödyntäviä rokotetta.

Tällä yritetään vähentää riskejä, jos jotkin rokotteet osoittautuvat tehottomaksi tai niistä on kansalaisten terveydelle enemmän haittaa kuin hyötyä. (Valtioneuvosto, 2020).

Tiivistetysti sanottuna Suomen hallitus on päättänyt lähtevänsä täysin mukaan Euroopan komission rokotesopimukseen yllä mainitun informaation perusteella.

2.2. EU-komission matkustaminen & tavaraliikenne ja Suomen politiikka

Euroopan komissio (2020) on tehnyt lukuisia eri päätöksiä matkustamiseen ja tavaraliikenteeseen liittyen. Euroopan komissio esitti 4.9., että koronaviruspandemian seurauksena käyttöön otettuja vapaan liikkuvuuden rajoituksia koordinoidaan sekä niistä tiedotetaan selkeästi EU:n tasolla. Ehdotuksessa (2020) todetaan, että yhteistyötä olisi tiivistettävä neljällä osa-alueella. Ensinnäkin komissio ehdottaa tiettyjä perusteita mahdollisten rajoitusten käyttöönoton yhteydessä. Uusien covid-19-tapausten kokonaismäärä 100 000:tta henkilöä kohti tietyllä alueella 14 vuorokauden aikana olisi yksi rajoitus. Toinen rajoitus koskisi positiivisten testien osuutta kaikista covid-19-testeistä, jotka on tehty tietyllä alueella 7 vuorokauden aikana. Kolmas olisi taas covid-19-testien määrä 100 000:tta henkilöä kohti tietyllä alueella 7 vuorokauden aikana. EU-maiden pitäisi toimittaa nämä tiedot ECDC:lle eli Euroopan tautienehkäisy- ja valvontakeskukselle. EU-maiden olisi annettava nämä tiedot myös alueellisella tasolla, jotta mahdolliset toimet voidaan kohdentaa alueelle, joilla ne ovat ehdottoman välttämättömiä. Tällä tarkoitetaan, että matkan lähtöpaikkana ollessa EU-maa, jossa tehdään yli 250 testiä 100 000 henkilöä kohti, EU-maat eivät komission ehdotuksen mukaan saisi rajoittaa toisista EU-maista tulevien vapaata liikkuvuutta, mikäli uusia covid-19-tapauksia on ilmoitettu tietyllä alueella 14 vuorokauden aikana 100 000:ta henkilöä kohti enintään 50 tai positiivisten testien osuus kaikista covid-19-testeistä tietyllä alueella on alle 3 %. (Euroopan komissio, 2020).

Toiseksi koordinoimistoimeksi Euroopan komissio ehdottaa ECDC:lle, että se julkaisisi EU-maiden matkustajien tueksi tilannekartan, jossa käytettäisiin yhteisiä värikoodeja. EU-maat toimittaisivat tietoja, joiden perusteella värikoodeja päivitetäisiin viikoittain. Värikoodit olisivat vihreä, oranssi, punainen, musta ja harmaa ja ne kaikki liittyvät koronavirustapausten määriin tietyllä aikavälillä sekä positiivisten testien prosentuaaliseen osuuteen. (Euroopan komissio, 2020).

Kolmanneksi EU-maille ehdotetaan yhteistä lähestymistapaa korkean riskin alueelta saapuville matkustajille. EU-maat eivät tosin saa estää muista maista tulevien maahanpääsyä. Vapaata liikkuvuutta rajoittavat EU-maat voivat tosin vaatia ECDC-kartan mukaisilta punaisilta tai harmailta alueilta tulevilta henkilöiltä karanteenia tai koronatesteissä käymistä maahan saapumisen jälkeen, joista jälkimmäistä suositellaan. Perustelluissa tapauksissa myös oransseilta alueilta saapuvilta henkilöiltä voidaan vaatia koronatesteissä käymistä matkaa ennen tai matkalta saapumisen yhteydessä. EU-maat voivat myös vaatia punaisilta, oransseilta tai harmailta alueilta saapuvilta henkilöiltä matkustajalomakkeen täyttöä, jonka yhteydessä olisi varmistettava asianmukainen tietosuoja. Karanteenia ei vaadittaisi henkilöiltä, joiden matkustustarve tai työtehtävä on välttämätön. (Euroopan komissio, 2020).

Neljänneksi komissio ehdottaa, että EU-maat informoisivat tulevista vapaan liikkuvuuden rajoituksista tai matkustusrajoitusten poistamisesta toisilleen ja Euroopan komissiolle viikoittain, ja näistä muutoksista olisi ilmoitettava viikkoa ennen niiden voimaantulua. Tiedot olisivat saatavilla Re-OPEN-EU-verkkofoorumilla, jossa olisi linkki ECDC:n päivittämään covid-19-tartuntakarttaan. Kansalaiset ja yritykset tarvitsevat ennustamattomuutta, jonka takia EU-maiden olisi minimoitava matkustusrajoitusten sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset mahdollisimman pitkälle. Yleisölle tulisi antaa tietoa ajoissa ja selkeällä ja helposti ymmärrettävällä tavalla. Karanteenivaatimusta ei saisi soveltaa matkustajiin, joilla on välttämätön tehtävä tai tarve. Näitä ovat muun muassa kriittisiä ammatteja harjoittavat työntekijät, ratatyöntekijät ja lähetetyt työntekijät sekä kausityöntekijät, kuljetushenkilöstö, oppilaat, opiskelijat ja harjoittelijat, perheeseen tai työhön liittyen matkustavat henkilöt, diplomaatit, kansainvälisten organisaatioiden henkilöstö ja niin edelleen. (Euroopan komissio, 2020).

2.2.1. Suomen hallituksen kanta matkustamiseen ja tavaraliikenteeseen liittyen

Suomen hallitus on ottanut matkustusrajoituksiin ja tavaraliikenteeseen (2020) omalta osaltaan kantaa maahantulorajoituksissaan ajalle 19.9.-18.10. Hallitus linjasi 11. syyskuuta 2020, että maahantulorajoituksista on mahdollista luopua 19.9. alkaen Suomen ja sellaisten EU- ja Schengen-maiden välisessä liikenteessä, joissa uusien koronavirustapausten ilmaantuvuus on enintään 25 uutta tautitapausta 100 000:tta henkilöä kohden edellisen 14 päivän aikana. Samaa raja-arvoa sovelletaan Euroopan neuvoston määrittelemiä niin

sanotun vihreän listan maihin. EU:n ja Schengen-alueiden ulkopuolisten kolmansien maiden osalta maahantulon rajoituksista voidaan luopua tautitapausten määrän alittaessa saman raja-arvon ja niiden ollessa mukana vihreällä listalla. Maahantulon rajoituksia ei ole tiettyjen Schengen-maiden ja Ei-Schengen-maiden välisessä liikenteessä. Näitä Schengen-maita ovat Islanti, Latvia, Liechtenstein, Liettua, Norja, Puola, Ruotsi, Saksa, Slovakia ja Viro. Ei-Schengen-maita taas ovat Australia, Etelä-Korea, Georgia, Japani, Kanada, Kypros, Ruanda, Thaimaa, Tunisia, Uruguay ja Uusi-Seelanti. Huvialusliikenne sallitaan Schengen-maiden välillä. (Valtioneuvosto, 2020).

Äskeinen oli kirjoitushetkellä voimassa oleva ohjeistus ja suositus matkustus- ja tavaraliikennerajoituksiin, mutta kuitenkin 24.9.2020 tehtiin uusia linjauksia tähän liittyen, koska koronatilanne on muuttunut. Tästä tiedotettiin (2020) erillisellä tiedotteella.

Valtioneuvosto nimittäin päätti 24. syyskuuta maahantulon rajoituksista, jotka tulevat voimaan 28. syyskuuta. Uusia käytäntöjä otettiin käyttöön sekä sisä- että ulkorajaliikenteessä. Päätöksen myötä maahantulon rajoitukset ovat sisäraajaliikenteessä voimassa 28.9. alkaen Suomen, Alankomaiden, Belgian, Espanjan, Islannin, Italian, Itävallan, Kreikan, Luxemburgin, Maltan, Norjan, Portugalin, Ranskan, Ruotsin, Saksan, Slovakian, Slovenian, Sveitsin, Tanskan, Tšekin, Unkarin ja Viron välisessä liikenteessä tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta. Päivittäinen liikenne Suomen, Ruotsin ja Norjan välisellä maarajalla rajayhteisöjen välillä pysyy mahdollisena. Omaehtoinen karanteeni Ruotsista ja Virosta tuleville työssäkäyville poistuu 28.9. Huvialusliikennettä EU- ja Schengen-maista Suomeen ei rajoiteta. Poikkeuksia lukuun ottamatta sisärajoilla maahantulon rajoitukset mahdollistavat ainoastaan paluuliikenteen Suomeen, kauttakulkuliikenteen, työmatkan tai muun välttämättömän syyn. Maahantulijoille 14 vuorokauden omaehtoinen karanteeni on suositeltavaa, jota voi lyhentää 1.10 alkaen kahdella vapaaehtoisella koronatestillä. (Valtioneuvosto, 2020).

Ulkorajaliikenne taas tarkoittaa Suomen ja Schengen-alueeseen kuulumattomien maiden välistä liikennettä. Ulkorajaliikenteessä 28.9. alkaen maahantulon rajoitukset poistettiin Vatikanista, San Marinosta ja Kyprokselta Suomeen saapuvasta liikenteestä sekä Suomen ja Australian, Japanin, Ruandan, Etelä-Korean, Thaimaan, Uuden-Seelannin ja Uruguayn välisestä liikenteestä edellä mainittujen maiden kansalaisilta. Andorrasta, Bulgariasta, Irlannista, Kroatiasta, Monacosta, Romaniasta ja Iso-Britanniasta Suomeen on taas mahdollista tulla työmatkalle tai muusta välttämättömästä syystä, mutta maahantulijoille suositellaan 14 vuorokauden omaehtoista karanteenia. Muiden Schengen-alueeseen

kuulumattomien maiden osalta maahantulon rajoitukset mahdollistavat vain paluuliikenteen Suomeen ja muihin EU- ja Schengen valtioihin, kauttakulkuliikenteen Helsinki-Vantaan lentokentällä sekä muun välttämättömän liikenteen ja maahantuliijoille suositellaan 14 vuorokauden omaehtoista karanteenia. (Valtioneuvosto, 2020).

Tästä on relevanttia huomata, että Suomen hallitus on soveltanut Euroopan komission ohjeita ja suosituksia koronavirukseen liittyen tällä hetkellä osittain, muttei kokonaan. Hallitus on ottanut huomioon tapausten ilmaantuvuus -ehdotuksen, jonka mukaan matkustusrajoituksia voidaan höllentää maiden kohdalla, joissa uusia covid-19-tapauksia on enintään 25 100 000:tta henkilöä kohti 14 päivän aikana. Suomi on soveltanut tätä Euroopan komission ehdotusta nähtävästi täsmälleen siten, kuinka Euroopan komissio on ohjeistanut. Suomen hallitus on myös ottanut toisen ECDC-tilannekarttaan liittyvän ehdotuksen huomioon, koska Suomen koronavirusdata näkyy siinä. Suomen hallitus ei linjauksissaan myöskään ole estänyt maahanpääsyä keneltäkään, mutta vaatii tiedetysti riskialueilta saapuvilta 14 vuorokauden karanteenia. Suomi ei tosin ole ottanut huomioon Euroopan komission ehdotusta siitä, että se tiedottaisi koronarajoituksistaan komissiolle ja muille EU-maille viikoittain, vaan joskus on tiedotettu myös kahden viikon välein.

2.3. Euroopan komission talous ja työllisyys -suositukset ja ohjeistukset ja Suomen politiikka

Vaikka koronaviruspandemiaan liittyen kansalaisten turvallisuus on yksi hallituksen päätösten pääelementeistä, on kuitenkin ollut relevanttia ottaa huomioon pandemian tuomat taloudelliset ongelmat ja etsiä niihin ratkaisuja. Euroopan komissio esittikin 20. toukokuuta 2020 maakohtaisia suosituksia, jonka tarkoitus on antaa kaikille maille talouspoliittista ohjausta myös koronaviruspandemian yhteydessä. Euroopan komission (2020) mukaan suositusten painopisteenä ovat nimenomaan kiireellisimmät pandemian aiheuttamat haasteet ja kestävä kasvun uudelleenkäynnistäminen.

Komissio jakaa nämä taloussuosituksensa pääasiassa kahdelle tavoitteelle. Ensinnäkin pyritään lyhyellä aikavälillä lieventämään koronaviruspandemian aiheuttamia vakavia kielteisiä sosioekonomisia seurauksia ja lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä yritetään päästä kestäväan ja osallistavaan kasvuun, joka helpottaa digitalisaatiota ja vihreään talouteen siirtymistä. On painotettu myös, että kilpailukykyä ja kestävyyttä edistettäisiin myös koronaviruspandemian aikana, jotta pystytään rakentamaan ihmisten ja maapallon hyväksi toimivaa taloutta. (Euroopan komissio, 2020).

Euroopan komission (2020) suositukset koskevat lähinnä investointeja kansanterveyteen ja terveydenhuollon kantokykyyn, työpaikkojen säilyttämistä työntekijöiden palkanmaksua tukemalla, investointeja ihmisiin heidän osaamiseensa, yrityssektorin, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten tukemista sekä aggressiivisen verosuunnittelun ja rahanpesun torjumista. Taloudellisten toimien koordinoiminen argumentoidaan olevan Euroopan tasolla ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan käynnistää talouden toiminta uudelleen, lieventää talouteen ja yhteiskuntaan aiheutuvia vahinkoja sekä vähentää eroja ja epätasapainoa. Talous- ja työllisyyspolitiikan EU-ohjausjakso on edellä mainitun perusteella keskeinen osa elvytysstrategiaa. (Euroopan komissio, 2020).

2.3.1. Suomen hallituksen kanta talous ja työllisyys -suositukseen

Suomen hallitus on ottanut (2020) kantaa myös talouteen ja työllisyyteen, ja talouden koetaan toipuvan hitaasti koronapandemiasta. Hallitus tekikin huhtikuussa (2020) lyhyen ja ytimekkään lisäarvioesityksen, jossa on selkeitä kytköksiä Euroopan komission suositukseen. Tiedotustilaisuudessa läsnäolleet silloisen hallituksen edustajat pääministeri Marin, valtiovarainministeri Kulmuni, oikeusministeri Henriksson, sisäministeri Ohisalo sekä opetusministeri Andersson informoivat päätöksistään ja kannoistaan talouteen ja työllisyyteen liittyen.

Hallituksen sitoutumisen pääkohta on ollut turvata suomalaisten hyvinvoinnin ja yritysten selviytyminen kriisin yli mahdollisimman pienin inhimillisin ja taloudellisin vahingoin. Tiedotustilaisuudessa ilmi tulleella päätöksillään hallituksen päätavoite on panostaa ihmisten terveyteen ja toimeentuloon, kuntien tilanteen parantamiseen, sekä kaupunkien että maaseudun yritystoimintaan sekä kulttuuriin ja liikuntaan. Näiden lisäksi on tehty toimenpiteitä talouden nopean elpymisen suhteen kriisistä selviytymiseksi. (Valtioneuvosto, 2020).

Selkeästi tästäkin hallituksen päätöksestä kaikuvat Euroopan komission suositukset ja ohjeet. Komission asettamaa kahta päätavoitetta nähtävästi noudatetaan, koska yritystoiminnan tukeminen ja kuntien tilanteen parantaminen viittaisivat koronaviruksen aiheuttamien vakavien ja negatiivisten sosioekonomisten vaikutusten hävittämiseen. Lisäksi yritysten tukeminen on luonnollisesti yhteydessä komission mainitsemaan kestäväan kasvuun, sillä yritysten tukeminen luonnollisesti kasvattaa pitkällä aikavälillä maan taloutta sekä toisaalta myös säilyttää ihmisten työpaikkoja. Lisäksi yritysten tukeminen lisää omalta osaltaan kilpailukykyä. Ihmisiin ja heidän osaamiseensa

vaikutetaan investoitavan kulttuurin ja liikunnan osalta, eli tässäkin komission asettamaa suositusta nähtävästi noudatetaan. Aggressiivista verosuunnittelua ja rahanpesua saatikka mitään niihin liittyvää hallitus ei päätöksessään mainitse, eli periaatteessa näitä Euroopan komission suosituksia ei noudateta tai oteta huomioon Suomen hallituksen toimesta. Kuntien tilanteiden parantaminen on (2020) ollut myös hallituksen päätösten keskiössä ja siihen on perustettu myös oma työryhmänsä.

3. Pohdinta

Nyt kun kaikki kolme pääanalyysikohtaa on käsitelty, on aika pohtia, miksi Suomen hallitus on toiminut tavallaan eli vastata tutkimuskysymykseen kaksi. Lisäksi kokoon tässä osiossa yhteiset näkökulmat tutkimuskysymyksestä yksi. Koska tutkimukseni on kvalitatiivinen, on myös järkevää tässä kohtaa pyrkiä syvällisemmin vastaamaan tutkimuskysymykseen kaksi. Pysin hyödyntämään tässä pohdintaosiossa varsinaisesti valitsemani teoreettista lähdekirjallisuutta. Pysin siis vastaamaan, onko Suomen hallitus noudattanut Euroopan komission antamia ohjeita ja suosituksia koronaviruspandemiaan liittyen ja miksi hallitus on toiminut tavallaan. Olen jakanut pohdintaani alalukuihin Euroopan komission mainitsemien kategorioiden mukaisesti siinä järjestyksessä, missä ne tulevat Euroopan komission sivuilla. Lisäksi kohdassa 3.4. olen pohtinut tutkimuksen hyötyjä sekä mahdollisia jatkotutkimusmahdollisuuksia, joita tämän tutkimuksen pohjalta voidaan tulevaisuudessa tehdä.

Schmittin (s. 50-51) ajatuksia suvereenista tahosta soveltaen jo mainitsemani Suomen suvereeni taho eli hallitus on selvästi määrittänyt koronaviruksen äärimmäiseksi hätätapaukseksi, koska se on tehnyt radikaalejakin asioita sen kitkemiseksi. Schmittin (1997) ajatuksia suvereniteetistä hyödyntäen ei voida kiistää, etteikö Suomen hallitus olisi koronaviruksesta päättävä suvereeni taho. Schmittin (1997) edellä mainittuun liittyviä ajatuksia soveltaen todettakoon myös, että kansalaiset ovat selvästi suostuneet suvereenin hallituksen pakkotoimiin, koska mitään suurempaa ongelmaa näistä rajoituksista ei ole ainakaan vielä tullut ja mitään suurempia konflikteja ei Suomen yhteiskunnassa ole esiintynyt. Todettakoon myös, että Seppälän ym. (1975) tutkimustulokset vaikuttaisivat olevan edelleenkin relevantteja siihen liittyen, että Suomen valtion turvallisuuspolitiikan painotus on ulkopolitiikassa, koska Euroopan komission ja Suomen hallituksen suhde on luonnollisesti sitä. Lisäksi se seikka, kuten olen jo aiemmin osittain argumentoinut, että Suomen hallitus on ottanut Euroopan komission asettamat suositukset ja ohjeet koronaviruksesta hyvin huomioon, puhuu tämän asian puolesta.

3.1. Kansanterveys-osio

Kansanterveys-kategoriaan liittyvään yhteiseen rokotehankintaan Suomen hallitus on lähtenyt mukaan kokonaan, eikä hallitus ole tähän mennessä vetäytynyt rokotehankinnasta pois. Eli Saukkosen (2013) ajatuksia monikulttuurisuudesta hyväksikäyttäen voidaan todeta, että Suomen hallitus on suojellut monikulttuurista yhteiskuntaansa

rokotehankintojensa avulla, koska rokotteiden uskotaan suojelevan yhteiskuntaa ja kansalaisia. Edellä mainitun teorian valossa todettakoon myös, että rokotteita on nimenomaan saatavilla kaikille suomalaisille eikä pelkästään tietyille ihmisryhmälle Suomessa, mikä saadaan selville hallituksen lausunnosta.

Olettaisin tutkimuskirjallisuuteni valossa, että hallitus on hankkinut rokotteet ja noudattanut Euroopan komission päätöstä rokotehankintoihin liittyen tietyistä syistä. Tämä syy on käsittääkseni se, että rokotteiden avulla koronavirus saadaan tämänhetkisen tiedon mukaan parhaiten kitkettyä pois Suomen yhteiskunnasta. Onnistuneen rokotteiden uskotaan varmasti parantavan kansalaiset. Eli Seppälän (1975, s. 12-13) ajatuksia hyödyntäen voitaneen todeta, että rokotteidenhankinta on toimi, joka pyrkii estämään suuremman konfliktin eli monen kansalaisen sairastumisen ja kuoleman. Mikäli liian moni kansalainen sairastuu tai ääritapauksessa kuolee koronaviruksen seurauksesta, se varmasti aiheuttaisi suuremman turvallisuuspoliittisen konfliktin. Myllyn (1975, s. 45-46) kirjoittamasta turvallisuuspolitiikan tavoitteesta liittyen kansalaisten fyysisen olemassaolon säilyttämiseen voidaan huomata, että Suomen hallituksen rokotehankintaan liittyvät turvallisuuspoliittiset tavoitteet pyrkivät vahvasti siihen, että saadaan lopputilanteessa säilytettyä mahdollisimman monen Suomen kansalaisen fyysinen eksistenssi.

3.2. Matkustaminen ja tavaraliikenne -osio

Matkustamiseen ja tavaraliikenteeseen liittyen Suomen hallitus on ottanut Euroopan komission asettamat ohjeet ja suositukset jokseenkin huomioon, muttei absoluuttisesti, kuten olen jo aiemmin viitannut. Hallitus (2020) jo itse totesi, että se pyrkii päätöksillään minimalisoimaan koronaviruksen aiheuttamia vahinkoja.

Komission koronavirus-ilmaantuvuussuhdeluvun⁵ hallitus otti huomioon, ja sitä on tähän mennessä noudatettu. Lisäksi matkustusrajoituksia on tiedetysti höllennetty maiden kohdalla, jossa koronavirusta ilmenee vähemmän. Maahanpääsyä omilta kansalaisiltaan hallitus ei ole kieltänyt missään vaiheessa, koska tunnetusti jokaisella Suomen kansalaisella on aina mahdollisuus palata Suomeen. ECDC:lle Suomi ei ole raportoinut aina seitsemän päivän välein tartuntatietojaan, mikä johtune siitä, että ilmaantuvuudet vaihtelevat eikä luultavasti ole aina ollut tärkeintä ilmoittaa näitä tietoja ECDC:lle. Tässäkin kohti Suomen monikulttuurinen yhteiskunta on siis noudattanut Euroopan

⁵ Ilmaantuvuus 25 100 000:tta henkilöä kohden viimeisen 14 päivän aikana.

komission antamia ohjeistuksia hyvin paljon, tosin ECDC:n suhteen todettakoon, että Suomi ei välttämättä ole kokenut tarpeelliseksi ilmoittaa ECDC:lle seitsemän päivän välein koronaviruksen etenemisestä vaan vähän pidempikin aikaväli on riittänyt.

3.3. Talous ja työllisyys -osio

Kolmanteen seikkaan eli talouteen ja työllisyyteen on sovellettu Euroopan komission antamia ohjeita ja suosituksia myös osittain, muttei kokonaan, kuten olen aiemmin argumentoinut. Esimerkiksi rahanpesua ei ole päätöksessä mainittu lainkaan, joka johtunee siitä, ettei rahanpesu ole aktuaali ongelma koronaviruksen suhteen verrattuna muihin koronaviruksen aiheuttamiin ongelmiin Suomen yhteiskunnassa.

On huomattavissa Seppälän (1975, s. 12-13) argumentteja hyödyntäen, että Suomen hallitus on pyrkinyt ylläpitämään kansallisia päämääriään talouteen ja työllisyyteen liittyen kriisitilanteessa, kuten yrityksiä tukemalla, ihmisiin panostamalla ja niin edelleen. Koronavirus ei ole missään tapauksessa pysäyttänyt Suomen taloutta. Hallitus onkin tällä päätöksellään varmasti pyrkinyt ylläpitämään sekä työllisyys- että taloustavoitteitaan. Vaikkei Suomen hallitus ole noudattanut absoluuttisesti Euroopan komission antamia ohjeita ja suosituksia, tämä tutkimus osoittaa selvästi, kuinka suuresti Suomi kuitenkin on kytköksissä EU:hun ja kuinka suuresti tällaisen turvallisuuspoliittisen kriisin aikana EU:n päätökset vaikuttavat Suomen yhteiskunnassa.

3.4. Lopuksi

Lopuksi on järkevää pohtia vielä tämän tutkimuksen syvempää merkitystä ja sitä, mitä hyötyä tästä tutkimuksesta voisi olla. Lisäksi esitän tässä vielä potentiaalisia jatkotutkimusmahdollisuuksia tähän tutkimukseen liittyen.

Tämä tutkimus antaa ainakin kohtalaisia avaimia siihen, kuinka Suomen hallitus on käsitellyt covid-19-pandemiaa etenkin vuonna 2020 ja kuinka eräät Euroopan komission antamat ohjeet ja suositukset ovat olleet runsaasti hallituksen päätöksen keskiössä tänä aikana. Tutkimuksen hyöty liittyy myös olennaisesti potentiaaliin jatkotutkimusmahdollisuuksiin.

Koska käsittelin tässä pelkästään kolmea Euroopan komission tämänhetkisestä kahdeksasta koronaviruksen hoitoon liittyvästä kategoriasta, olisi mahdollista tehdä jatkotutkimus viidestä muusta Euroopan komission kategoriasta ja tutkia esimerkiksi, onko Suomen hallitus ottanut päätöksissään huomioon Euroopan komission antamat ohjeet ja suositukset

näihin kategorioihin liittyen. Nämä kategoriat ovat kertauksen vuoksi nimellisesti siis tutkimus ja innovointi, disinformaation torjunta, kriisinhallinta ja solidaarisuus, digitaali- ja hätätilanteen tuki. Toisaalta, koska Euroopan komission toimielimistä 12 on ottanut kantaa koronavirukseen ja antanut eri ohjeita ja suosituksia, Euroopan komission lisäksi voitaisiin tutkia 11:a muuta toimielintä, eli Euroopan parlamenttia, Euroopan unionin neuvostoa, Euroopan unionin tuomioistuinta, Euroopan keskuspankkia, Euroopan tilintarkastustuomioistuinta, Euroopan ulkosuhdehallintoa, Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa, Euroopan alueiden komiteaa, Euroopan investointipankkia, Euroopan investointirahastoa tai Euroopan tietosuojavaltuutettua ja muodostaa näihin liittyen eri tutkimuskysymyksiä. Tutkimuskysymyksen ei tarvitsisi liittyä pelkästään Suomeen tai Suomen politiikkaan, vaan asiaa voitaisiin tutkia esimerkiksi nykytilanteen valossa vaikkapa Saksan tai Ranskan näkökulmasta, mistä saataisiin varmasti sekä mielekkäitä tutkimuskysymyksiä että -tuloksia.

Tämä tutkimus osoitti myös, että tietyt politiikan tutkimuksen teoriat eivät vanhene uusien ongelmien ilmetessä maailmalla. Tiettyjä teorioita voidaan soveltaa eri ongelmiin maailmalla, joita ei välttämättä teoreetikkojen elinaina ilmennyt lainkaan. Nimellisesti mainittakoon erityisesti Carl Schmittin teoriat. Schmittin teoriat suvereniteetistä ja poikkeustilasta ovat tänäkin päivänä sovellettavissa ongelmassa, jota hänen elinainakaan ei tunnetusti ollut. Tämä lienee selitettävissä sillä, että suverenisuus ei ole kytköksissä tiettyyn aikaan ja paikkaan, vaan se on aina aktueli asia, mikä saadaan irti Schmittin (1997) ajatuksia tulkitessa. Kierkegaardia (2009, s. 78) lainatakseni voin todeta, että poikkeuksia on olemassa emmekä elä jatkuvasti pelkästään ns. yleisessä tilassa.

Haluan tähän loppuun todeta vielä, että olen tiedostanut koko ajan tätä tutkimusta tehdessäni, että Suomen hallituksen päätökset voivat muuttua ja Euroopan komissio voi tulevaisuudessa muuttaa koronaviruslinjaansa radikaalistikin, ja tässä tutkimuksessa analysoitu asia voi vanhentua aivan yhtäkkiä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita mielestäni sitä, että tästä tutkimuksesta tulisi turhan väärti tai arvoton, koska tulevaisuudessa tätä tutkimusta voidaan soveltaa muillakin tieteenaloilla kuin valtio-opissa. Esimerkiksi tulevaisuudessa poliittisen historian tutkijat voivat saada tästä tutkielmasta hyvin vartenotettavaa tietoa, kuinka Suomen hallitus on vuonna 2020 käsitellyt koronaviruspandemiaa ja kenties verrata tätä tietoa sen hetkiseen tilanteeseen.

3.5. Kiitokset

Tähän aivan loppuun haluan kiittää kaikkia tässä tutkimuksessa minua avustaneita henkilöitä kaikesta avusta, joka on edesauttanut minua tämän tutkielman tekemisessä ja valmistumisessa. Kiitos.

4. Viitteet

Alasuutari, P. (2012). *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino.

Euroopan komissio. (2020). Kansanterveys. Haettu osoitteesta https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/public-health_fi

Euroopan komissio. (2020). Koronavirus – EU:n toimet. Haettu osoitteesta https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response_fi

Euroopan komissio. (2020). Matkustaminen ja tavaraliikenne. Haettu osoitteesta https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/travel-during-coronavirus-pandemic_fi

Euroopan komissio. (2020). Talous ja työllisyys koronaviruspandemian aikana. Haettu osoitteesta https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/jobs-and-economy-during-coronavirus-pandemic_fi

Euroopan Unioni. (2020). EU:n yhteiset koronavirusuotoimet. Haettu osoitteesta https://europa.eu/european-union/coronavirus-response_fi

Kierkegaard, S., Piety, M. G., Mooney, E. *Repetition and Philosophical Crumbs*. (2009). Oxford: Oxford University Press.

Korhonen, K., Mylly, J., Soikkanen, T., Leimu, H., Julkunen, M., Seppälä, H. & Hokkinen, M. (1975). *Turvallisuuspolitiikka ja sen tutkiminen*. Turku: Turun yliopisto.

Korhonen, K. 1975. Turvallisuuspolitiikasta ja sen tutkimisestä. Teoksessa ”*Turvallisuuspolitiikka ja sen tutkiminen*”. (s. 25-42). Turku: Turun yliopisto.

Leimu, H. 1975. Turvallisuuspolitiikan tutkimusotteesta. Teoksessa ”*Turvallisuuspolitiikka ja sen tutkiminen*”. (s. 62-67). Turku: Turun yliopisto.

Malik, K. & Saukkonen, P. (2013). *Monikulttuurisuus*. Tallinna: Tallinnan kirjapaino-osakeyhtiö.

Mylly, J. 1975. Turvallisuuspolitiikan käsitteestä ja sen tutkimisestä. Teoksessa ”*Turvallisuuspolitiikka ja sen tutkiminen*”. (s. 43-52). Turku: Turun yliopisto.

Saukkonen, P. 2013. Monta multikulturalismia. Teoksessa Malik Kenan & Pasi Saukkonen (toim.), ”*Monikulttuurisuus*” (s. 75-88). Tallinnan kirjapaino-osakeyhtiö.

Seppälä, H. 1975. Turvallisuuspolitiikan käsiteanalyysi. Teoksessa ”*Turvallisuuspolitiikka ja sen tutkiminen*”. (s. 11-24). Turku: Turun yliopisto.

Schmitt, C. (1997). *Poliittinen teologia*. Hamina: Kotkan kirjapaino oy.

Schmitt, C. (2015). *Poliittisen käsite*. Tampere: Juvenes print.

Valtioneuvosto. (8.4.2020). Hallitus päätti vuoden 2020 toisesta lisätalousarvioesityksestä sekä julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021–2024. Haettu osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/-/korona-tilannekatsau-22>

Valtioneuvosto. (24.9.2020). Maahantulon rajoituksia tiukennetaan koronatilanteen perusteella. Haettu osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/-/1410869/maahantulon-rajoituksia-tiukennetaan-koronatilanteen-perusteella>

Valtioneuvosto. (2020). Rajoitukset ja suositukset koronaepidemian aikana. Haettu osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/tietoa-koronaviruksesta/rajoitukset-ja-suositukset>

Valtioneuvosto (21.8.2020). Suomi mukaan EU:n yhteiseen rokotehankintaan. Haettu osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/suomi-mukaan-eu-n-yhteiseen-rokotehankintaan>

Vitikainen, A. (2014). Monikulttuurisuus. [sähköinen tutkimusaineisto]. Haettu osoitteesta <http://filosofia.fi/node/6867#Monikulttuurinen%20politiikka>.